

مجموعه توافقاتی حقوقی تشریفاتی چندجانبه

تفریق جنگ

مشمول بر:

توافقاتی حقوقی تشریفاتی مربوط به تحریم جنگ
توافقاتی حقوقی تشریفاتی معروف به قرارداد ژنو
توافقاتی حقوقی تشریفاتی مربوط به جلوگیری از شمار جمعی. (اُنوسید)؛
توافقاتی حقوقی تشریفاتی مربوط به حمایت از اموال فرهنگی هنگام جنگ؛
توافقاتی حقوقی تشریفاتی مربوط به منع گسترش و استعمال سلاح های هسته ای،
شیمیایی، سمی و میکروبی و سایر سلاح های انهدام دسته جمعی؛
زیرنویس های توضیحی؛
و

معاونت حقوقی ریاست جمهوری

معاونت تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات

شهریور ماه ۱۳۹۴

مجموعه توافقی‌های حقوقی چند جانبه حقوق جنگ مشتمل بر.../ تهیه و تنظیم امور تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات:

تهران: ریاست جمهوری، معاونت حقوقی، معاونت تدوین و تنقیح قوانین و مقررات، اداره چاپ و انتشار ۱۳۹۴. زیر نظر مهدی مهدی‌زاده.

فهرست نویسی براساس اطلاعات فیبا
جنگ (حقوق بین‌الملل)

ایران: ریاست جمهوری، معاونت تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات، اداره چاپ و انتشار
کتابخانه ملی ایران: ۳۹۵۱۲۲۹ ۳۴۱/۶۸ KZ۶۳۸۵ / ۳۱۳

اداره چاپ و انتشار معاونت تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات

نشانی: تهران- خیابان ولیعصر (عج)- قبل از چهارراه جمهوری اسلامی شماره ۱۱۵۸

کدپستی: ۱۳۱۷۶۷۴۵۱ تلفن: ۶۶۴۹۲۷۰-۹۸۲۱ + دورنگار: ۶۶۴۹۲۷۰-۷-۹۸۲۱ +

پیامک: ۶۰۰۶۶۰۵

پست الکترونیک: ir.ir@ec.ir

نام کتاب: مجموعه توافقی‌های حقوقی چندجانبه حقوق جنگ

تهیه و تنظیم: امور تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات

ناشر: معاونت تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات

لیتوگرافی و چاپ: اداره چاپ و انتشار

چاپ اول: شهریور ماه ۱۳۹۴

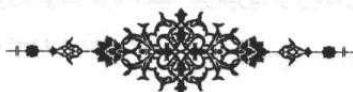
شمارگان: ۵۰۰ نسخه

قیمت: ۱۵۵/۰۰۰ (ریال)

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۴۳۴-۴۴-۴

کلیه حقوق برای معاونت تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات
معاونت حقوقی ریاست جمهوری محفوظ است.

فهرست مندرجات

ردیف	عنوان	تاریخ تصویب	صفحه
۱	قانون اجازه مشارکت دولت ایران در عهدنامه تحریم جنگ	۱۳۰۸/۱/۲۷	۷
۲	قانون اجازه الحاق دولت ایران به پروتکل ژنو مربوط به منع استعمال گازهای سمی و مواد میکروبی	۱۳۰۸/۴/۹	۱۰
۳	قانون اجازه الحاق دولت شاهنشاهی به مقررات مربوط به عملیات زیردریایی‌ها در موانع جنگ	۱۳۱۷/۱۰/۱۱	۱۱
۴	قانون اجازه الحاق دولت ایران به قراردادهای معروف به قرارداد ژنو	۱۳۳۴/۹/۳۰	۱۲
۵	قانون اجازه الحاق دولت ایران به قرارداد بین‌المللی جلوگیری از کشتار جمعی (ژنوسید)	۱۳۳۴/۹/۳۰	۱۷۱
۶	قانون مربوط به قرارداد حمایت اموال فرهنگی هنگام جنگ	۱۳۳۷/۱۲/۳	۱۷۵
۷	قانون مربوط به الحاق ایران به قرارداد منع آزمایش‌های سلاح هسته‌ای در جو و فضای ماورای جو و در آب	۱۳۴۲/۱۰/۲۲	۱۹۹
۸	قانون پیمان بین‌المللی منع گسترش سلاح‌های هسته‌ای	۱۳۴۸/۱۰/۲۲	۲۰۱
۹	قانون پیمان منع استقرار سلاح‌های هسته‌ای و سایر سلاح‌های انهدام دسته‌جمعی	۱۳۵۰/۳/۳۱	۲۰۷
۱۰	قانون کنوانسیون منع تکمیل و توسعه و تولید و ذخیره سلاح‌های باکتریولوژیک (بیولوژیک) و سمی و انهدام سلاح‌های مذکور	۱۳۵۲/۱۰/۲۲	۲۱۱
۱۱	قانون الحاق دولت ا.ا.ج. به کنوانسیون منع گسترش، تولید، انباشت و بکارگیری سلاح‌های شیمیایی و انهدام آنها	۱۳۷۶/۵/۵	۲۱۶
۱۲	قانون الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به پروتکل دوم کنوانسیون ۱۹۵۴ میلادی (۱۳۳۳ هجری شمسی) لاهه در خصوص حمایت از اموال فرهنگی در صورت بروز مخاصمه مسلحانه	۱۳۸۰/۴/۵	۳۵۶
۱۳	قانون الحاق دولت ج.ا.ا.ج. به کنوانسیون علامت‌گذاری مواد منفجره پلاستیکی به منظور شناسایی	۱۳۸۶/۷/۲۴	۳۷۵

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ

پیشگفتار

پدیده «جنگ» قدمت تاریخ بشر، سایه شوم خود را بر جوامع انسانی گسترانده و همواره امنیت، سلامت انسان‌ها و حتی طبیعت را با تهدیداتی مهلک مواجه ساخته است. در علم حقوق، مفهوم جنگ به تنهایی بر اقدامات قهرآمیز مسلحانه‌ای است که در میان کشورها رخ می‌دهد تا اراده کشور مهاجم بر طرف مقابل تحمیل گردد؛ و «حقوق جنگ»، قواعدی است که در زمان جنگ - یعنی زمانی که دولت‌ها به زور متوسل می‌شود - بر روابط میان کشورهای متخاصم یا میان کشورهای متخاصم با دولت‌های بی‌طرف حاکم است. اگرچه اصولاً منازعات داخلی تابع حقوق داخلی کشورهاست اما بر اساس معاهدات کنوانسیون‌ها، اجرای بعضی قواعد حقوق جنگ را در این دسته از مخاصمات نیز پذیرفته‌اند. حقوق جنگ می‌کوشد به‌ویژه غیرنظامیان، مجروحان و بیماران، اسیران جنگی و اموال، فرهنگ و مذهبی را مورد حمایت قرار دهد. همچنین باید میان دو اصطلاح حقوق توسل به زور (Jus ad bellum) و حقوق مجرا در جنگ (Jus in bello) نیز تمایز قایل شد؛ چراکه حقوق توسل به زور ناظر بر مشروعیت توسل به زور (مبتنی بر فصل هفتم منشور ملل متحد) می‌باشد. در حالی‌که باید دانست که در حقوق بین‌الملل اصل بر عدم توسل به زور است (بند ۴ ماده ۲ منشور ملل متحد). به دلیل مذمومیت جنگ و توسل به زور، برخی از صاحب‌نظران، حقوق جنگ را قبول ندارند و معتقدند نباید جنگ و جنایت را تحت قاعده درآورد. گروهی نیز از این حیث که حقوق جنگ همواره مؤخر بر وقوع جنگ است، آن را بی‌فایده می‌دانند. برخی حقوق جنگ را ناظر بر تجربیات جنگ‌های گذشته و لذا ناکارآمد در جنگ‌های آینده از حیث پیشرفت علوم و فنون و ابزار جنگی می‌بینند. عدم ضمانت اجرای مؤثر نیز ایراد دیگری است که بر حقوق جنگ وارد شده است. علیرغم ایرادات مورد اشاره، با توجه به اینکه جنگ همچنان به شکلی گسترده زندگی بشری را تهدید می‌کند وجود حقوق جنگ برای کاهش خطرات و خسارات این پدیده ویرانگر کاملاً لازم به نظر می‌رسد؛ چراکه این شاخه از علم حقوق در تلاش است از خشونت‌های بی‌حد و حصر در جنگ‌ها جلوگیری نماید. از سوی دیگر، گرچه این مقررات در گذشته بیشتر در خصوص حالت جنگ و عدم صلح بوده اما امروزه بیشتر جنبه پیشگیری و بازدارندگی نیز یافته و از این حیث اهمیت بیشتری پیدا کرده است.

قواعد حقوق جنگ را باید از میان منابع حقوق بین‌الملل از جمله عرف، اصول کلی حقوق و معاهدات و قراردادهای بین‌المللی جستجو کرد؛ اما مجموعه حاضر به دسته اخیر منابع حقوق جنگ پرداخته است. در استفاده از این مجموعه توجه به دو نکته ذیل لازم می‌باشد:

اول- منظور از «توافق حقوقی تشریفاتی» در این مجموعه، برگرفته از ماده یک آیین‌نامه چگونگی تنظیم و انعقاد توافقی‌های بین‌المللی مصوب ۱۳۷۱/۲/۱۳ (با اصلاحات بعدی)، آن دسته از توافقی‌های ناشی از روابط بین‌المللی است که به موجب آن، دولت در مقابل دولت خارجی یا سازمان‌های بین‌المللی، ملتزم به امری دارای آثار و ضمانت اجرای حقوقی شده و این توافق به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده باشد. بر این اساس، آنچه در این مجموعه ارایه گردیده تمامی کنوانسیون‌های مرتبط با موضوع حقوق جنگ نمی‌باشد بلکه شامل مواردی می‌شود که جمهوری اسلامی ایران به آنها پیوسته و از تصویب مجلس شورای اسلامی گذشته است. همچنین در این مجموعه کنوانسیون‌هایی ارایه گردیده که «کلیت» آن با حق جنگ در ارتباط بوده است.

دوم- برای اینکه تهیه این مجموعه و مجموعه‌های دیگر تا حد توان، وظیفه روشنگری به صورت کامل اجرا گردد، در مواردی که بیان نظر توضیحی معاونت تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات ریاست جمهوری بر نصوص قانون خاصی ضرورت داشته، نظر مذکور با درج نشان و علامت اختصاری معاونت^(۱) یا وزارت^(۲) آمده است.

امید است انتشار این کتاب که در آستانه حمله دفاع مقدس و با نكوداشت و بزرگداشت مجاهدت‌های شهیدان و ایثارگران سال‌های جنگ تحمیلی صورت می‌پذیرد، مورد توجه لازم قرار گیرد و به نحو شایسته مورد بهره‌برداری مسئولان، کارگزاران نظام، صاحب‌نظران و عموم مردم واقع شود و مخاطبان محترم با ارایه نظرات، راهنمایی‌ها، پیشنهادهای خویش، ما را در ارتقای کیفی مجموعه‌های بعدی راهنما و یاور باشند.^(۳)

الهام امین‌زاده

معاون حقوقی رییس‌جمهور

۱ - م.ت.ت.ا.ق.م: معاونت تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات معاونت حقوقی ریاست جمهوری.

۲ - برای ملاحظه تمامی توافقی‌های حقوقی بین‌المللی که جمهوری اسلامی ایران به آن پیوسته است به سامانه ملی قوانین و مقررات جمهوری اسلامی ایران که علاوه بر سایت اینترنتی دولت برای دستگاه‌های اجرایی، از طریق نشانی www.dotic.ir قابل دسترسی رایگان برای عموم مردم و علاقمندان می‌باشد مراجعه شود.

۳ - نظرات، انتقادات و پیشنهادها خود را به نشانی: تهران - خیابان پاسور - نهاد ریاست جمهوری - معاونت تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات معاونت حقوقی ریاست جمهوری یا پست الکترونیک TTgh@govir.ir و شماره پیامک ۰۶۰۰۶۶۰۵ ارسال فرمایید. در ضمن دورنگار ۰۷۰۶۴۹۲۲۷-۰۲۱۶۶۴۷۵ و تلفن ۰۲۱-۶۶۴۷۵۰۰۶ نیز آماده دریافت و استماع نظرات علاقمندان و صاحب‌نظران می‌باشد.